

Over het leven na de dood: een beschouwing

– Sabine van Osta

Levende wezens worden voortdurend geboren en sterven, al sinds ontelbare eeuwen, in alle culturen, in alle landen, ongeacht of men rijk is of arm, wijs of dom, geletterd of niet, los van iedere sociale status, geloof, kleur, et cetera ... Het fenomeen “dood” overschrijdt zelfs de grenzen van het mensenrijk, want ook mineralen, planten en dieren zijn op hun tijd onderhevig aan het stervensproces, van het kleinste tot het grootste organisme, van de meest eenvoudige tot de meest complexe structuur.

Sabine van Osta is actief in het hoofdbestuur van de Belgische afdeling en in Loge Witte Lotus in Antwerpen.

Zij hield deze inleiding bij de bijeenkomsten van de 'Pays Latins' in Naarden in juli 2008.

Een grote meerderheid van de mensen beschouwt de dood echter als de grote onbekende en ook de grote inspirator tot angst en/of verdriet. De goddelijke wijsheid leert ons via verschillende religieuze of filosofische tradities en leerstellingen dat deze vrees en dit verdriet hun oorsprong vinden in onze onwetendheid omtrent de eigenlijke aard van de dood. Zij leert ons eveneens dat we de dood geenszins moeten vrezen, maar dat hij, op het juiste ogenblik, als een vriend tegemoet kan worden getreden en het leven na de dood als een soort van “zomervakantie” kan worden gezien. Theosofen behoren tot de gelukkige groep van mensen die een rechtstreeks dan wel onrechtstreeks contact hebben met de goddelijke wijsheid. Dit contact stelt hen in staat om, beetje bij beetje voor de ene en met rasse schreden voor andere, de onwetendheid inzake de dood te doen oplossen en de dood te aanvaarden als die vriend. Zo hebben sommigen ons getuigenis nagelaten van hun ervaringen en onderzoeken

van de wereld na de dood. Wij verwijzen hier, voor wat de theosofische traditie betreft, naar mensen zoals mevrouw Blavatsky, dr. Annie Besant en Charles Leadbeater.

Door kennis te nemen van theosofische leerstellingen komt men algemene principes tegen die de eerder ontspannen houding van theosofen ten opzichte van de dood kunnen verklaren. Zo is er bijvoorbeeld het principe om het leven en de dood te zien als uitdrukkingen van de wet van periodiciteit of ook wel cycliciteit. In de Proloog van *De Geheime Leer* verwoordt mevrouw Blavatsky het als volgt in de tweede van de drie fundamentele grondbeginselen:

De eeuwigheid van het Heelal in toto als een grenzeloos gebied, periodiek 'het toneel van talloze Heelallen die zich onophoudelijk manifesteren en weer verdwijnen' en die 'de zich manifesterende sterren' en 'de vonken van de eeuwigheid' worden genoemd. 'De eeuwigheid van de pelgrim' is als een oogwenk van het Zelf-bestaan (Boek van Dzyan). 'Het verschijnen en weer verdwijnen van werelden is als een regelmatig getij van eb en vloed.'

Zij voegt eraan toe:

Deze tweede stelling van de Geheime Leer betreft de algemene geldigheid van die wet van periodiciteit, van eb en vloed, van neergang en opkomst die de natuurwetenschap op alle gebieden van de natuur heeft waargenomen en beschreven. Een afwisseling zoals tussen dag en nacht, leven en dood, slapen en waken is een feit dat zo gewoon is, zo volkomen algemeen en zonder uitzondering, dat het gemakkelijk is te begrijpen dat wij er een van de werkelijk fundamentele wetten van het heelal in zien.

Ziehier al een eerste element dat troost zou kunnen bieden aan diege-

nen die dachten meteen in het onbekende geworpen te worden: het leven voor en na de dood maakt deel uit van één en dezelfde manifestatie, als twee zijden van dezelfde munt om zo te zeggen, die “volkomen algemeen en zonder uitzondering” zijn, een uitdrukking van de “werkelijk fundamentele wetten van het heelal”. In essentie baseren het leven zowel als de dood zich op dezelfde principes, net zoals de andere genoemde manifestaties van de cyclische wet in de natuur.

Vertaald in meest eenvoudige bewoordingen: bij het overgaan van de ene zijde naar de andere zijde van het Bestaan moet men niet te veel nieuwigheden verwachten. Integendeel, terwijl wij ons huidige leven leiden, brengen wij iedere seconde ons toekomstig leven voort, zowel het leven dat ons hier op aarde wacht, als het leven dat ons wacht na de dood. Onze daden van nu hebben, op een of andere manier en of we het begrijpen of niet, gevolgen voor de verschillende stadia van het leven na de dood. Meer nog, die hindernissen die wij tijdens ons leven niet konden nemen zullen niet plotsklaps overwonnen zijn door het eenvoudige feit van het overlijden. Dit is slechts één reden – er zijn er zeker nog andere – om medemensen met zelfmoordplannen van hun voornemen te doen afzien: voor deze groep wacht er zeker geen “grote vakantie” aan de overzijde, hoe zeer zij zichzelf dit ook gewenst mogen hebben¹. Datgene wat u niet hebt opgegeten en verteerd tijdens dit leven zal u zo lang als nodig is opnieuw aangeboden worden. opdat u het op een dag toch volledig verwerkt zult hebben. Het is dus raadzamer om alle lessen die het bestaan voor u in petto heeft te leren. Niet alleen blijven wij ermee geconfronteerd tot het mo-

ment waarop de les werkelijk geleerd werd, het betreft vaak lessen die wij onszelf hebben voorbereid door onze daden in het verleden van dit leven of een voorgaand leven. Dit is een manier waarop die andere universele en onpersoonlijke wet haar werking blootgeeft, die wet die, naast de reeds genoemde cyclische wet, de ruggengraat vormt van het hele bestaan: de wet van karma, ofwel de wet van oorzaak en gevolg.

De kernfactoren van onze huidige persoonlijkheid zullen dus nog hun rol blijven spelen in onze reis door de astrale en mentale sferen van het “hiernaals” heen: zij vormden het gereedschap dat ons op een of andere manier hielp om de hindernissen op ons pad te nemen en zij zullen in zekere zin die functie blijven vervullen tijdens de eerste twee perioden na het afleggen van het fysieke lichaam, wanneer de verwerking van het voorbije leven aanvangt. Het fenomeen kan het beste worden weergegeven door middel van de term “neigingen”. Diegenen die geneigd zijn zich vast te klampen aan het fysieke of bijvoorbeeld emotionele aspect van het bestaan onderkennen mogelijk bij het sterven en daarna wel wat hinder bij het doorlopen van de verschillende stadia en substadia. In het bijzonder op astraal vlak en het lagere mentaal gebied kunnen geneigdheden en natuurlijke tendensen behoorlijk krachtig blijven voordat ze afnemen en uiteindelijk oplossen. Zelfs voor de meerderheid die de moed en het geduld heeft opgebracht om het natuurlijke levenseinde af te wachten begint de “vakantie” niet onmiddellijk. Alvorens in devachan terecht te komen en daadwerkelijk van de voor deze wereld zo kenmerkende rust en gelukzaligheid te genieten, in

de mate dat wij dit voor onszelf hebben voorbereid door onze handelingen en onze houding in al de voorgaande stadia, wordt het wezen van de mens gezuiverd, gelouterd en verfijnd. In devachan wordt alleen het beste van ons menselijk wezen toegelaten, omdat alleen het meest verhevene, edele, het meest altruïstische ook, het waard is om voort te duren.

Waarom is dit zo? In een poging om dit te begrijpen kunnen wij ons beter verplaatsen van het standpunt van dat van het persoonlijke “ik” naar dat van het onpersoonlijke “ik”, of beter het hogere Zelf, ook wel de individualiteit of de “goddelijke pelgrim” genoemd. Deze pelgrim die in ieder van ons huist, gaat van leven naar leven op zoek naar ervaringen van uitlopende aard met als doel al haar aspecten te kunnen ontwikkelen en om zichzelf uit te drukken teneinde zichzelf te perfectioneren en haar goddelijke aard volledig te ontplooien. Dit hogere Zelf, dat onpersoonlijk van aard is, kan ons op dit ogenblik erg onwaarschijnlijk of onrealistisch voorkomen maar, zelfs indien men sceptisch zou blijven, bestaan er te veel getuigenissen van om het concept hoger Zelf onverrichterzake terzijde te schuiven.

In het kader van het leven na de dood helpt het begrip van het Hogere Zelf de bedoeling van opeenvolgende mensenlevens te verduidelijken. De vaak enorme hoeveelheid aan ervaring die het persoonlijke zelf hier op het fysieke plan opdoet, vindt namelijk op een of andere manier haar weg naar het Hogere Zelf. Beide zijn met elkaar verbonden, kunnen als het ware communiceren, en deze “brug” staat in de esoterie bekend als het antahkarana, (*Ganesha*: innerlijke schakel tussen het lager en het hoger bewustzijn)². Via dit

kanaal wordt de essentie van de levenservaring van een bepaalde persoonlijkheid overgedragen naar het hogere Zelf. Meestal gaat het hier om een louterende levenservaring, de moeilijke en harde lessen van het leven die bij machte zijn om de persoonlijkheid bij te schaven, te veredelen en te verfijnen en om de verbinding met het hogere Zelf te verstevigen en uit te bouwen.

Zo kan ieder leven hier op aarde dus beschouwd worden als een vat vol kansen voor het hogere Zelf om zich te ontplooien en haar goddelijke aard uiteindelijk te realiseren. Het mechanisme van het stervensproces is zodanig door de natuur opgevat dat alleen het beste van de levensoogst zijn weg zal vinden naar en in dit hogere Zelf. Bij het samenstellen van deze oogst telt elke levensdag en iedere handeling, beleefde emotie of gedachte, de aangename maar ook de minder aangename. Daarbij is het helaas zelfs zo, dat de minder aangename, zeg maar harde levenslessen, vaak meer groeipotentieel in zich dragen ten voordele van zowel de lagere persoonlijkheid als het hogere Zelf, dan de aangename levenslessen.

“Men kan geen enkele trede overslaan van de ladder die leidt tot kennis.”, schrijft mevrouw Blavatsky in het derde deel van *De Geheime Leer*. Met andere woorden, iedere fase dient netjes en volledig te worden afgewerkt. Laten wij ons herinneren wat eerder gezegd werd over het leren van onze lessen in dit leven en het feit iedere niet-geleerde les telkens weer wordt aangeboden, totdat de daadwerkelijke verwerking heeft plaatsgevonden. Het gaat er dus in de eerste plaats om ons eigen leven van hier en nu in handen te nemen met moed en verantwoordelijkheidszin. Ons huidige leven is ons gegeven, om-

dat het in dit stadium van ontwikkeling van ons hogere Zelf, de meest geschikte levenslessen met zich meebrengt, exact die ervaring die nodig is opdat het zichzelf op een dag volledig mag realiseren. Zichzelf te snel een wijze of gerealiseerde wanen heeft in dit opzicht geen enkele zin, maar komt neer op zelfbedrog of is, indien het gepaard zou gaan met ver gevorderde occulte beoefening zonder behoorlijke begeleiding, ronduit gevaarlijk. Het gevaar van te verdrinken in de diepten van het universele bestaan is niet ondenkbeeldig.

“Alleen wanneer wij onlosmakelijk verbonden zijn met de essentie van de Goddelijke Gedachte, alleen dan kan het Antahkarana opgeheven worden.”, zo schrijft mevrouw Blavatsky iets verder in het derde deel van *De Geheime Leer*. Of, met andere woorden, alleen wanneer wij dit leven en deze persoonlijkheid achter ons zouden kunnen laten, zonder spijt of verdriet, zonder emotionele gehechtheid van welke aard dan ook, alleen dan kunnen wij ons volledig engageren op het Pad en de lagere persoonlijkheid achter ons laten. Dit moment komt voor ieder van ons, een gegeven dat zo zeker is als de werking van de reeds eerder genoemde universele wetten. Maar voor het zover is, hebben de meesten van ons nog een lange weg af te leggen en omdat de weg nog zo lang is, is het interessanter om hier en nu te beginnen, tijdens het leven dat we nu leven, met het overwinnen van de obstakels en het oplossen van de eigen problemen tot voordeel van het grootst mogelijk aantal medewezens. En omdat dit werk zo hard kan zijn, krijgt de mens af en toe “adempauzes” om de opgedane levenservaring te herkauwen en te verteren. Vanuit dit standpunt bekeken is de

dood werkelijk een vriend en is het leven na de dood, vooral het stadium doorgebracht in devachan, een echte vakantie.

Noten

1 Wel in tegendeel, de elementen die vaak inspireren tot het besluit om een einde aan het eigen leven te maken, bevinden zich zeer vaak op psychologisch niveau – in theosofische termen uitgedrukt, op het astrale en het mentale vlak. Het stervensproces houdt onder meer in het zich terugtrekken op juist dit psychologisch niveau – eerst op het astrale vlak, vervolgens op het mentale vlak – dat niveau dus waar het probleem zich oorspronkelijk voordeed. In plaats van het beëindigen van de ellende is

de kans zeer groot dat men zich dieper in de misère heeft geworpen waarbij men zich bovendien afgesneden heeft van de mogelijkheden die door het bestaan in de fysieke wereld worden aangereikt om zich boven een problematische situatie uit te werken dankzij een volledige persoonlijkheid, dat wil zeggen fysiek, astraal, mentaal, boeddhistisch en atmisch ...

2 In het derde deel van *De Geheime Leer*, wijdt mevrouw Blavatsky aandacht aan het antahkarana, maar ook andere theosofische auteurs hebben hier veel aandacht aan besteed. Een zo'n voorbeeld is dr. Douglas Baker.

De esoterische wijsbegeerte leert, dat alles leeft en bewust is, maar niet, dat alle leven en bewustzijn gelijk zijn aan die van menselijke of zelfs dierlijke wezens. Het leven beschouwen wij als 'de ene vorm van bestaan', zich openbarende in wat stof genoemd wordt; of wat wij, zoals bij de mens hen ten onrechte scheidend, *Geest, Ziel en Stof* noemen. Stof is het voertuig voor openbaring van de ziel op dit bestaansgebied en de ziel is het voertuig op een hoger gebied voor de openbaring van geest en deze drie zijn een drie-eenheid, samengevat door het leven, dat ze alle doordringt.

H.P. Blavatsky